

Slovenska zveza na Švedskem

Slovensko GLASILO

Slovenska BLADET

POMLAD/VÅR 2018

ISSN-2000-2173

Št./Nr 62

Letnik/Årgång 17

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET
Marec 2018, Št./Nr 62, Letnik/Årgång 17

Izdajatelj/Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9
Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO (2002) izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovna fotografija/omslagsfoto: Izbrala in podarila glavna urednica in oblikovalka glasila (licenca)

Za vsebino objavljenjih člankov so odgovorni avtorji. Pisma društev, ki niso člani Slovenske zveze, in oglase posameznikov objavljamo le, če je v glasilu dovolj prostora.

VSEBINA – INNEHÅLL

UVODNA BESEDA – INLEDNINGSORD	3
SLOVENSKI DOM GÖTEBORG	5
SLOVENSKO DRUŠTVO SIMON GREGORČIČ KÖPING.....	9
ORFEUM – LANDSKRONA	12
PLANIKA – MALMÖ	16
SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA, OLOFSTRÖM	18
SLOVENSKO DRUŠTVO STOCKHOLM.....	19
SKM	20
KULTURA – KULTUR	20
KNJIŽNI KOTIČEK – BOKHÖRNAN	23
IZ DOMAČE LEKARNE	28
NEKAJ ZA OTROKE – NÅGOT FÖR VÅRA MINSTA	34
RECEPTI – RECEPT	35
V SPOMIN – IN MEMORIAN	38
PISMA BRALCEV	39
ŠPORT – SPORT	42

Glavni in odgovorni urednici/ huvudredaktörer: **Danni Strazar, Suzana Macuh**

Častna članica uredništva/hedersmedlem: **Augustina Budja Bencek**

Oblikovalka & slov. lektura / Teknisk redaktör: **Danni Strazar**

Naslovi & lektura šved. besedil / Adresshantering: **Suzana Macuh**

Naslov uredništva / Redaktionsadress: **Slovenska riksförbundet i Sverige**

Box 145

731 23 Köping

E-naslov/E-post:

slovenskoglasilo@gmail.com

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 27. maja 2018!
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 27 maj 2018, adressen ovan!

UVODNA BESEDA – INLEDNINGSSORD

Prijatelj moj, če si prepevaš in si nasmejan, seješ sonce vsepovsod.

(James Whitcomb Riley, 1849-1916)

Ostanite nasmejani, ko se bo zima prevesila v pomlad, pa tudi, če vam kdaj ne gre vse kot po maslu.

Naj obenem v tej uvodni besedi omeniva nekaj, česar morda »novejši« bralci ne vedo. Prispevke v glasilo lahko pošlje kdor koli in bi jih pravzaprav bili veseli, da bi Glasilo postalo bolj raznoliko. Društva seveda poskrbijo za svoje prispevke, zelo hvaležno pa bi sprejeli tudi prispevke mlajše generacije, morda celo novo priseljene prve generacije (ki je na Švedsko prispela v zadnjih letih).

Pogumno pero v roke (no, tipke pod prste) in če le najdete kakšno zanimivo temo, nama dopis pošljite na e-naslov, ki ga vidite na 2. strani.

Urednici Danni in Suzana vam želiva lepe velikonočne praznike, pa da bi čimprej k nam pokukala tudi pomlad (čeprav je v tem hipu, ko to piševa in bo glasilo šlo v tisk, na Švedskem pravzaprav zimska pravljica.

VESELO VELIKO NOČ VSEM!

Min vän, om du smånyttar och är glad, då skiner solen överallt.

Var glada nu när vintern övergår till en solig vår och även om inte allt blir som man tänkt sig!

Vi vill få passa på att nämna något som kanske inte våra ”nyare” läsare vet. Vem som helst kan skicka in bidrag till bladet och vi ser väldigt gärna att ni gör det så att bladet får en variation och spännande innehåll! Självklart ansvarar föreningarna för sina bidrag men vi skulle väldigt gärna vilja se att de yngre generationerna och kanske till och med nyinflyttade också bidrar med sina berättelser (även på svenska)

Plocka fram datorn och skapa din berättelse! Skicka in ditt bidrag till e-postadressen som du hittar på sidan 2.

Redaktörerna Danni och Suzana önskar er en glad påsk och att våren äntligen är på intåg (även om vi just nu i skrivandets stund kikar ut genom fönstret och ser en vintersaga)

GLAD PÅSK!

PRESEDNIK IMA BESEDO

Čas beži in spet se sprašujem, le kam se mu mudi. Vstopili smo v novo leto v upanju, da nas čaka prijetno obdobje, tudi na osebni ravni upam, da bo vse boljše glede zdravja, obenem pa, da se bomo dobro razumeli, spoštovali in bili uspešni pri svojem delovanju.

Spoštovani člani društev in tudi vsi člani, ki ste zelo oddaljeni od društev, spoštovani vsi člani Slovenske zveze: naj vam pozdravne besede napolnijo domove in naj sežejo v prostor, ki je namenjen druženju nas Slovencev in prijateljev, ki živimo tukaj na Švedskem.

Kot predsednik zveze imam vedno veliko željo, da bi delo Slovenske zveze potekalo nemoteno in po začrtanih smernicah, ki si jih običajno zastavimo že na začetku delovnega leta. Pred nami so letni občni zbori, zamenjali (ali pa znova potrdili) se bodo člani upravnih odborov, se naredili načrti in smernice za tekoče leto in drugo. Ob tej priložnosti vam želim veliko uspeha, pravih odločitev ter modrosti. Čas je tudi za plačilo članarin v posameznih društvih in obenem tudi za poravnavo obveznosti Slovenski zvezi. Pripravljamo se tudi na občni zbor Slovenske zveze, ki bo letos potekal aprila v Jönköpingu. Že sedaj vas vabim, da se nam pridružite, poskrbite torej, da boste poslali predstavnike svojih društev, ki bodo sodelovali na občnem zboru Slovenske zveze.

Delo in ustvarjanje zveze v prihodnosti bo potekalo v vzdušju, ki smo ga člani že vajeni. Skupaj z upravnim odborom bom skrbno obveščal vse rojake o delovanju Slovenske zveze, seveda pa bodo vsa obvestila in vabila tudi na naši spletni strani Slovenske zveze. Kot predsednik Slovenske zveze si želim, da si pomagamo in vztrajamo ter da s skupnimi močmi gojimo vse naše kulturne običaje. Želim si, da bi ohranjali slovensko domačo besedo, obenem pa imeli veliko veselja in uspeha pri svojih društvenih dejavnostih. Eno do takšnih srečanj se je zvrstilo v Lundu v prostorih častnega konzulata, kjer sta častni konzul g. Dario Križ in slovenski veleposlanik v Kopenhagnu, g. Toneta Kajzer, organizirala sprejem ob Prešernovem dnevu, slovenskem kulturnem prazniku, in ki so se ga udeležili tudi člani Slovenske zveze. Hvala vsem, ki ste si vzeli čas in se udeležili tega dogodka.

Načrt aktivnosti Slovenske zveze

- 1) V aprilu: občni zbor Slovenske zveze
- 2) 19. maj: Tradicionalno romanje v Vadsteno, društva poskrbijo za prevoz na srečanje, ki je hkrati tudi lepa prilika za srečanje z mlajšo generacijo.

Alojz Macuh, predsednik Slovenske zveze

SLOVENSKI DOM GÖTEBORG

Novice iz Göteborga

Podnebje se spreminja, zato je bil tudi velik del zime brez snega in pravega mraza. Skoraj vsak dan je dež in veter. Sončni dnevi so redki. Poplave in narasle reke, plazovi nikakor ni zimski čas. V Sloveniji so konec januarja imeli kar do 16 °C in sonce. Upajmo, da se ne bo ponovilo to, kar je bilo zadnji dve leti, ko je sadno drevje predčasno zacvetelo, v aprilu in maju pa sta sledila mraz in pozeba. V takšnih primerih lahko kar pozabimo na orehe in koščično sadje. Le kaj bomo še doživeli? Skrbi me zase in naslednje generacije in seveda za splošno naraščanje temperature.

Novo leto se je začelo, ne vem pa, ali bomo kaj bolj dejavni kot lani. Razen praznovanj, ki so naša stalnica, kot recimo dan staršev, dan državnosti, Vadstena in praznovanje obletnice plebiscita ni mogoče privabiti članov. Vsi imajo svoje obveznosti, starejši se še trudimo, pa tudi nismo več enako zagnani kot nekoč, ko smo še bili mladi. No, vsaj nekaj je to, da se po maši še dobimo ob kavi in takrat poklepetamo ter še kakšno zapojemo.

24. februarja smo imeli občni zbor društva. Upravni odbor je ostal isti, saj je težko pridobiti zraven mlade, ki bi prišli z novimi idejami. Po občnem zboru je predsednik Jože zaigral na harmoniko in peli smo stare pesmi ter govorili o nekdanjih časih. Erika Dahlborg nam je pripravila enkratno hrano in tudi peciva je bilo dovolj. Imeli smo se enkratno in se odločili, da bomo ta družabni večer ponovili v jeseni.

Naši jubilanti

Opravičujem se Jožetu Benigarju, da ga je v prejšnji številki tiskarski škrat postaral.

Marec: Jože Bohnec, 80 let

Junij: Miroslav Jularič, 80 let

Marko Gutnik, 35 let

Joško Hančič, 70 let

**Leta tečejo, kot bi jih gnal vihar,
a vsako leto se določen dan ponavlja,
Vaš rojstni dan se spet s tem datumom najavlja,
na ta dan vsak bližnji Vam pripravlja v dar.**

Čestitke od srca in naj se Vam uresničijo vse želje.

Socialna skupina je Zenonu predala šopek tulipanov in želje za boljše zdravje.

Marije še vedno pomagamo pri srečanju upokojencev v Astridsalen vsak drug torek v mesecu. Opazili smo, da nekaj starejših zadnje čase ni prišlo, je pa prišlo nekaj novih. Občudujemo Hildegard in Henrika, da kljub visoki starosti še vedno vztrajata, da se lahko družimo. Rada bi se razbremenila, vendar nihče ni pripravljen prevzeti njune vloge. Rade pomagamo, toda Marije te odgovornosti nismo pripravljene prevzeti.

Jože Benigar je že večkrat imel predavanja o cerkvi. Jože je kot odprta knjiga in v glavi ima veliko znanja, da ne omenjam letnic. To so prijetne ure, ki jih preživimo skupaj.

Babice smo bile na Božičnem sejmu v Pragi in Dresdnu za 6 dni. Praga je čudovita in ima lepo zgodovino. Ogledali smo si tudi predsedniško rezidenco (seveda z dvorišča), a zastava je

vihrala, se pravi, da je bil predsednik doma. Še pred vstopom na dvorišče je seveda stroga

kontrola, da ne bi kdo s seboj prinesel prepovedanega orožja. V Pragi so pri prenavljanju hiš ohranili pročenjstvo in zanimivosti.

S hriba, kjer je posajena vinska trta, je bil lep razgled na mesto. To je bil že naš četrti obisk Prage. Ura, ki bije v samem centru mesta in je turistična znamenitost, je tudi sredi preno-ve. Ker sem tudi tokrat praznovala okroglo obletnico, sem babice povabila na pečenega odojka s prilogo in seveda temno pivo. Skupaj smo preživele lepe dni ob klepetu, le vreme bi bilo lahko boljše. Kam letos, sicer še ne vemo, a nekam bomo zagotovo bomo odšle. Re-sem kakar' n bo moral najti nova mesta za obisk, saj smo bile že vseh destinacijah, ki so nam jih ponudili. Ni boljšega izleta, kot je tak, ogledi znamenitosti, nizka cena hotela in hotel vedno v bližini, da se lahko sprehodimo iz mesta do njega.

Moj hobi

Veliko nas je med nami (vsaj upam), ki imamo hobije, ki so nam v veselje in na katere smo ponosni. Ko smo se leta 1973 preselili v hišo v Olstorpu, je soseda Berit risala na porcelan. Navdušila me je in leta 1976 sem na tečajju risanja na porcelan porisala prvi krožnik, seveda s pomočjo učiteljice, in tega še hranim danes. Učenje, kako narisati, barvati in brisati, je trajalo nekaj časa. Ko smo se preselili, je vse to moje ustvarjanje mirovalo. Leta 1985 sem se vpisala na tečaj v ABF in tako smo se v šoli ob torkih zvečer s pomočjo Lisbeth učili od samega začetka, kako na ploščici s čopičem narisati liste.

Sosedo Cristino sem povabila zraven in tako sva nadaljevali nekaj terminov. Bilo je kar nekaj trgovin, ki so prodajale porcelan za risanje, pa večini je prihajal iz Nemčije in Japonske.

Narisan krožnik se mora peči na 800 – 1200 stopinj celzija, največkrat ponoči, da ga je bilo mogoče jutraj vzeti iz peči, ko se je že nekaj ur ohlajal. Ta hobi ni bil ravno poceni, tečajji so postajali dražji in obenem tudi porcelan. S Cristino sva dobili lokal, kjer sva stanovali, povabili še dve, ki sta hodili na tečaj, in smo same, brez učiteljice, risale brez obveznosti. Nismo bile vedno razpoložene za delo, včasih smo le klepetale in pile kavo. Naredile smo veliko lepih stvari, ker pa vseh nismo obdržale, smo kakšen izdelek tudi prodale ali podarile.

Tudi trgovina PLITA, ki je prodajala in žgala porcelan, je vmes zamenjala lastnika in se preselila.

Tovarne v Nemčiji so počasi postajale dražje, saj v steklenički 0,05 grama zlato (ki je rjave barve, ko se nariše na izdelek in pri žganju postane lepe rumene barve) stane 475 kron. Veliko izdelkov so dobili otroci, ki so se odselili od doma, prijateljice so jih dobivale za rojstni dan. Sestra Anica je tudi dobila takšno darilo (živi v Melbournu v Avstraliji). Posebej sem ponosna, da sem na porcelanskem čevljičku izdelovala napise z otrokovim imenom, uro rojstva, dan, dolžino in težo ob rojstvu, modro za fante in rdeče za deklice. Teh čevljičkov sem naredila okrog 250. Nekaterim od teh sem pozneje dodala še datume recimo vozniškega izpita, mature ali diplome, poroke ...

Lep spomin in darilo, ki je osebno in narejeno z ljubeznijo. Tistega namreč, kar je enkrat narisano, napisano in zapečeno, ni več mogoče izbrisati. V tem primeru je treba znova narediti nov čevljiček. Cristina na žalost tega ne zmore več, saj ji spomin ne služi več tako dobro kot nekoč, Carmen pa preživlja svoja leta v domu za ostarele. Sama še kaj malega naredim, saj uživam in ob tem pozabim na vse. Olje, ki se meša z suhimi barvami in terpentinu, imata svoj značilni vonj, zato tega ni mogoče delati v vsakršnih prostorih in tudi če je ta prostor samo za to dejavnost, ga ni treba pospravljati po končanem delu in lahko vse ostane tam do naslednjic. Moje roke tudi niso vedno mirne za to delo, ker pa je moj hobi tudi zbiranje žličk – spominkov – bo to lažje nadaljevati, saj imam okrog 350-400 kosov iz vseh koncev sveta. Veliko sem jih dobila od naših članov, ki so potovali in mi jih prinesli.

Vabim vse, ki dobivate naše Slovensko glasilo, da tudi vi napišete, s čim se ukvarjate v prostem času, torej kakšen hobi imate, ali pa če ste navdušen zbiratelj česar koli. Vem, da to ni publikacija za oglasna sporočila, toda lepo bi bilo izvedeti, kaj delajo Slovenci na Švedskem v prostem času!

Lep pozdrav

Marija Kolar

SLOVENSKO DRUŠTVO SIMON GREGORČIČ KÖPING

Pa se je spet poslovilo še eno leto. Ta zlati čas nam res mineva prehitro in kar težko verjamem, da smo že v drugem mesecu tega leta, meni pa se še ni uspelo se srečati z vsemi člani društva. Kot po navadi bo treba pohiteti, da bom lahko uresničil vse načrtane cilje. Življenje članov društva Simon Gregorčič iz Köpinga gre po poteh, ki smo jih navajeni, tako smo že na prvem sestanku upravnega odbora potrdili načrt dela v letu, ki je pred nami.

Ni ravno bistvenih sprememb od prejšnjega leta, kar pa je na novo, bomo seveda izpeljali s skupnimi močmi v dobro vseh nas, torej članov društva Simon Gregorčič.

Želim si, da bi leto, v katero smo stopili, bilo res uspešno pri vseh dejavnosti, bogato z zdravjem in da bi bilo predvsem leto brez velikih in težkih sprememb v celotni družbi in tudi v našem vsakdanjem življenju. V preteklem letu je bilo mnogo lepih in nepozabnih dogodkov, ki smo jih ustvarili, in zato upajmo, da se bo tako dobro odvijalo tudi v letu 2018.

V prostorih društva se bomo družili tudi letos in zares upam ter si želim, da bi se ob sobotah dobivali v čim večjem številu. Pridite mimo na klepet ob kavi, da bom skupaj poskrbeli za dobro voljo, za razvedrilo pa ob sobotah igramo tudi karte (igro Šnopc). Želim si, da bili vsi dnevi zaznamovani z zdravjem ter dobroto v dobri družbi, zato upam na kopico srečanj v društvenih prostorih, ki jih imamo na razpolago.

Alojz Macuh, predsednik društva Simon Gregorčič

Ordförande Svenska föreningen Köping

epost: aa.macuh@gmail.com

Čestitke vsem članom društva "Simon Gregorčič", ki ste praznovali rojstne dneve v tem času, in vsem, ki praznujete spomladi!

Hitro dnevi hitijo, drug za drugim se vrstijo
in prišel je dan, ko ti praznuješ svoj rojstni dan.
Zato najlepše voščilo naj velja, ni veliko - je pa iz srca.
Veliko zdravja, sreče, in smeh naj vas spremljata na vseh poteh.

**Spoštovani slavljenici, ob rojstnem dnevu vam vse najboljše želi vaš predsednik društva.
Grattis till er alla i föreningen som fyller år. Jag önskar er allt väl på födelsedagen.**

Alojz Macuh
Predsednik društva Simon Gregorčič
Ordförande slovenska föreningen Köping

ORFEUM – LANDSKRONA

SPD ORFEUM

Naša najstarejša članica društva Orfeum, Angela Budja, bo v aprilu napolnila 102 leti. Spodaj je na sliki z vnuki, ki so jo prišli na obisk k njej (marec 2018).

Pomlad 2018

Pravkar so minili božični in novoletni prazniki, in že je pred nami Velika noč! Čas nas vse bolj prehiteva. Zima je dolgo zamujala in se pokazala šele ob koncu februarja. Vso Evropo je zasul sneg in zaškripal je mraz. Spominja me na čase iz mladosti, ko smo še kot otroci tlačili novo zapadli sneg, celec in se obmetavali s kepami mokrega snega.

PRVI SNEG

Ko je Lenka zjutraj vstala
In pomela si oči,
Se na posteljci vzravnala,
Sama sebi govori:

Mamico bom povprašala,
Kaj tam zunaj se blešči,
Mar čez noč je slanica pala?
To prav čudno se mi di!

To ni slanica, sneg je menda,
Svet ne zdi tako se pust;
Spet prišla bo k nam legemda
Z babičinih starih ust.

Lenka vstane, se obleče,
S kuhinje kakav diši.
Srečno, mama, Lenka steče
ven, snega se veseli

Sanke, kapa, rokavice,
Topel šal mi grel bo vrat,
zrnje za premrle ptice,
kot pozimi prejšnjikrat.

Vsa mladina oživila
bo na klancu, za vasjo
nove sanke s sabo vzela,
ju-hu-hu! To bo lepo!

Naše društvo se, podobno kot ostale slovenske skupnosti na Švedskem, sooča z upadanjem števila članov. Mnogi so odšli za vedno, nekateri so zboleli in jih društveno življenje ne zanima več. Starost nas tudi dohiteva in prehiteva, to so naravne zapreke, ki jim ni nihče kos.

Te dni smo obiskali rojakinjo Štefanijo Berg, ki je že nekaj časa v domu za ostarele, čeprav ne zaradi starosti, temveč zaradi Alzheimerjeve bolezni, ki jo pesti že nekaj let. Štefka je bila vsa svoja zdrava leta aktivna društvena delavka, zavedna Slovenka. Med drugim je vodila blagajno SZ med leti 1991—2013, ko je funkcijo prostovoljno oddala nasledniku. Najbrž je čutila prihajajočo bolezen, ki je postopoma ohromila njene duševne sposobnosti. Štefko sva davnega leta 1964 z istim vlakom, istega dne in leta prišli na Švedsko. Naselili sva se v Landskroni, kjer živiva še danes. Zahvaljujupč ljubljenima soprologoma in družinam sta najini življenji kljub invalidnosti vzdržni in celo lepi. Hvala. Sliko Štefke je naredil njen soprog, Ronny Berg.

Sama sem, zaradi možganske kapi leta 2014, tudi odpovedala pri društvenih aktivnostih,. Na srečo imamo na Švedskem tudi že drugo generacijo Slovencev, ki je pripravljena prevzeti delne odgovornosti pri društvi. Tudi naše društvo je dobilo izdatno pomoč v rojakinji Danni Stražar, odgovorni za kulturno dejavnost pri nas, čeprav je geografsko dokaj oddaljena iz Landskrona. Sodelovanje usklajujemo preko majlov in Interneta in to zaenkrat kar dobro deluje. Pomagala bo pri organiziranju Slovenskega srečanja in proslave 50 letnice slovenskega društva v Landskroni, ki bo dne 6. oktobra 2018. Danni nas zastopa na raznih prireditvah s kitaro in svojim lepim petjem, ter tako pomaga pri ohranjanju slovenske kulture za rodove na Svedskem.

Presenetili so tudi mladi iz Kopenhagna ter hčerka častnega konzula, dr. Križa iz Lunda s Prešernovima deklamacijama v čisti slovenščini. Čestitke! Foto, Zvone Podvinski, Tone Kajzer, Zvonko Bencek in jaz.

Foto: Danni. Na kitari spremlja violinista, mladega g. Križa, na Prešernovi proslavi v Lundu,

Bralcem Glasila voščimo Vesele velikonočne praznike in pozdravljamo
Gusti Budja Bencek

O KONCERTU V STOCKHOLMU V ČAST SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA

Kot je bilo že predhodno omenjeno, je bil Orfeum februarja aktivni organizator koncerta, ki je bil izveden v počastitev slovenskega ljudskega praznika, čeprav z 10-dnevnim zamikom. Naša kulturna referentka Danni Stražar živi v Stockholmu in je prav za ta koncert zaprosila še dve društvi v Stockholmu, Slovensko društvo Stockholm in Švedsko-slovensko prijateljsko društvo iz Stockholma, da jo finančno podpreta (poleg Orfeuma) pri izvedbi koncerta.

Koncert, na katerem sta bila osrednja gosta glasbenika iz Slovenije, Luka Einfalt na evfoniju in Uroš Pele na klavirju, je bil izveden 18. februarja 2018 v Glasbeni šoli Nacka. Dvoranico glasbene šole so kljub slabemu vremenu tisti dan (sneženju) in novi lokaciji vseeno napolnili člani vseh društev in seveda tudi nekateri švedski gostje.

Luka Einfalt in Uroš Pele sta poslušalce s svojim programom popeljala po vsem svetu. Svoj koncert sta začela s Paganinijevimi variacijami, nato sta z argentinskim skladateljem Astorjem Piazzolo skočila na drug konec sveta, se s skladbo Jeana-Baptista Arbana vrnila v Francijo, proti koncu pa sta vse prisotne popeljala v deželo, ki ji je bil ta koncert tudi posvečen – v Slovenijo. S slovensko ljudsko skladbo Kaj ti je deklica v priredbi Marka Mozetiča sta večini oslušalcev privabila nasmeh na obraz, nato pa sta z valčkom Slavka in Vilka Avsenika z naslovom Ljubezben in hrepenenje zazibala poslušalce v slovenski melos.

S poskočno Bariton polko avtorja Igorja Podpečana sta za konec ogrela še roke (in najbrž tudi srca) poslušalcev, ki so ritmično ploskali ob skladbi. Po nasmeških na obrazih poslušalcev po koncu koncerta je bilo videti, da je koncert segel v srce poslušalcem, kljub temu da je bil morda malce drugačen od tistega, kar so ga vajeni.

Koncertu je sledila zakuska s pecivom in kavo ter čajem (pecivo je napekla Danni, pri pripravi miz in zakuske v sami Glasbeni šoli pa je pomagal tudi predsednik Slovenskega društva). Seveda pa ni šlo brez slovenske pesmi in na koncu se je kar precej obiskovalcev, ki radi pojejo, postavilo okrog klavirja in so skupaj prepevali slovenske ljudske pesmi.

Prijeten zaključek zares odličnega koncerta.

PLANIKA – MALMÖ

SKD Planika Malmö – zima 2017

Planika Malmö – občni zbor, 27. januarja 2018 v društvenih prostorih

Letošnji občni zbor, ki je bil 46. po vrsti, je potekel tako kot večina preostalih v zadnjih letih v prijetnem, prijateljskem vzdušju. Vedno ni bilo tako. Vsi se spominjamo časov, ko so se posamezniki potegovali za položaje, vsak je hotel biti predsednik, le malokdo pa tajnik ali blagajnik. Pri tem večkrat niso izbirali sredstev, padale so žaljivke in psovke. Tu in tam je kdo iz protesta zapustil zborovanje ali se celo odrekel članstvu in druženju, v Planiko pa se je potem vrnil po več letih ali pa nikoli več.

Danes je seveda čisto drugače; ljudi, ki bi konkurirali za funkcije, praktično ni več, zato smo lahko kar nekoliko hvaležni spodaj navedenim, da so ostali na svojih položajih. Novinka v UO je le Romana Šolaja, ki bo pomagala tajnici Miri Dekanič in jo nekoliko razbremenila.

Predsednik.....Rudolf Belec
Podpredsednica.....Natali Krumpačnik
Tajnica.....Mira Dekanič
Pom. tajnice.....Romana Šolaja
Blagajnik.....Diana Krumpačnik
Član UO.....Don Selčuk
Član UO.....Suzana Seč
Kultura.....Vilibald Šoba
Prireditve.....Jozef Sternad

V Evropi in v prekomorskih državah, ZDA, Kanadi, Argentini, Avstraliji itd. se slovenska društva soočajo z velikimi težavami ali se celo ukinjajo. Razlogov zato je več, eden od njih je prav gotovo že pregovorna slovenska razbitost, kateri smo neredko priča tudi v slovenski vladi in parlamentu. Ko se je treba zediniti, se vedno najde kdo, ki se ne more sprijazniti z mnenjem večine in demonstrativno zapusti zasedanje.

Glavni razlog za nemoč premierja in njegovega kabineta je nizka volilna udeležba. V Sloveniji glasuje le približno polovica volilnih upravičencev, zato je neznansko težko sestaviti vlado. Slovenski mandatar ne more sredi mandata zamenjati ali odstaviti nikogar brez neskončnih pogajanj. Kdo bi lahko pomagal, da se poveča število glasovalcev? Srednje šole in gimnazije, kjer je morda 150.000 dijakov in študentov, ki bodo prvič volili, bi na primer lahko organizirale predavanja na to temo. Pa ne le v volilnem letu, ampak morda vsaj enkrat v semestru. Predavatelji bi morali poudariti, kako važno je, da volimo, torej volimo - brez omenjanja političnih strank in struj, ki imajo svoje kandidate in sodelujejo na volitvah. Uspeh ne bo prišel čez noč, trajalo bo nekaj let, preden bo viden.

Zapisal: Jože Ficko

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA, OLOFSTRÖM

V soboto, 16. decembra 2017, smo imeli božično praznovanje v Olofströmu.

Moja mama Ivanka in jaz sva se iz Kallinga odpravili v Ronneby iskat našo tajnico Jano, ki je z vlakom prispela iz Karlskrone. Ko smo končno prišle do društvenih prostorov v Olofströmu, je že vse dišalo po hrani, naš pridni član Janko je že pekel in pripravljal hrano za večerjo (julbord).

Vsi smo bili veseli, ker smo se znova videli. Kmalu so se drug za drugim nabrali tudi drugi člani, tako da so društveni prostori kar lepo napolnili. Vsi so bili zadovoljni se pogovarjali med seboj, stari in mladi. Bilo je res živahno.

Kmalu je bila hrana (julbord) pripravljena in upravni odbor je najprej pozdravil vse člane, jim zaželel dobrodoščilo in jih povabil na večerjo. Ko smo se najedli in si nazdravili, je naš harmonikar Viktor raztegnil svoj meh, da je zazvenela vesela glasba.

Člani smo so v teku večera prepevali slovenske in božične pesmi ter plesali dolgo v noč.

SLOVENSKO DRUŠTVO STOCKHOLM

Začetek leta v znamenju glasbe

Slovensko društvo v Stockholmu v času redakcije in tiska Slovenskega glasila načrtuje občni zbor s pogostitvijo, v soboto 10. marca. Ob tej priliki bi radi čestitali vsem bralkam ob dnevu žena! Ko berete to glasilo, smo že izglasovali nov upravni odbor, seznam članov in fotografije z dogodka najdete na spletni strani društva slovenskodrustvostockholm.webly.com.

Dirigentsko taktirko pevskega zbora Triglav je prevzela poklicna operna pevka Klementina Savnik. Zbor ima trenutno 10 aktivnih članov, dobivamo pa se enkrat tedensko v prostorih Sensusa pri Mariatorget v Stockholmu.

Napovedujemo prihod Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič na obisk na naše konce konec aprila. Podrobnejši program je objavljen v rubriki Kultura v tem glasilu, predstavili pa ga bomo tudi na spletnih straneh našega društva in na portalu Slovenci.si. Vljudno vabljeni, po koncertu v Stockholmu bo zagotovo priložnost za klepet s člani zbora!

Od preteklih dogodkov bi radi omenili izvrsten nastop slovenskih glasbenikov Luke Einfalta in Uroša Peleta, ki sta nam dober teden po kulturnem prazniku zaigrala nekaj tujih in nekaj slovenskih skladb na evfonij in klavir. Po koncertu je sledilo druženje ob kavi s pecivom in spontano petje ob spremljavi Uroša na klavirju. Koncert je organiziralo društvo Orfeum s podporo Švedsko-slovenskega prijateljskega društva in našega društva. Hvala še enkrat za odličen večer!

V kolikor še niste včlanjeni v skupino Slovenci na Švedskem na Facebooku, vas spodbujamo, da se včlanite. Sledite tudi skupini Slovenci v Stockholmu za vabila na skupne dogodke.

Srečno!

Rok Ogrin za

Upravni odbor društva

SKM

BINKOŠTI 2018

Obvestilo in povabilo slovenskega duhovnika na Švedskem, g. Zvoneta Podvinskega.

Dragi rojaki iz vse Švedske in od drugod, dobrodošli 19. maja 2018 na 45. vseslovensko romanje in vseslovensko srečanje v Vadsteno. Povabite svoje domače in prijatelje na vseslovensko romanje. Letos se bomo spomnili 20-letnice posaditve slovenske lipe v parku pred samostanko cerkvijo.

Z nami bo Slovenski cvet iz Nemčije, ki bo a capella poskrbel za lepo praznično bogoslužje, ljudsko petje pri sveti maši bo spremljal organist Dominik Krt, samo bogoslužje pa bo vodil msgr. Marjan Turnšek, nadškof v pokoju, somaševala bova mag. David Taljat in vaš Zvone. David bo s kombijem pripeljal romarje iz Švice. V šoli Petrus Magni skola se bomo srečali po sv. maši, kjer bo kulturni program in nato slovensko praznovanje, kjer vas bo razveseljeval ansambel iz Slovenije. Hvala vam za zvestobo Vadsteni in slovenstvu! Dobrodošli v Vadsteno!

KULTURA – KULTUR

Proslava ob Prešernovem dnevu na konzulatu Slovenije v Lundu

Ob sodelovanju veleposlaništva in častnega konzula Slovenije iz Lunda smo 6. februarja 2018 v prostorih slovenskega konzulata organizirali skromno proslavo, s katero smo obeležili slovenski kulturni praznik - Prešernov dan.

Na proslavi sta spregovorila veleposlanik Kajzer in častni konzul Dr. Kriz. V nagovorih je bila izpostavljena vloga največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, ki je skozi svoje pesnitve in kulturno ustvarjanje vplival na razvoj slovenskega jezika in kulture, in kjer smo Slovenci skozi

dela Franceta Prešerna tvorno in konstruktivno soustvarjali srž sedanje evropske kulture in naših skupnih civilizacijskih vrednot.

Na prireditvi, kjer so med drugimi sodelovali predstavniki vodstev Slovenske zveze na Švedskem in društva Planika iz Malmöja, so ob angažiranju proaktivnih članic in članov slovenske skupnosti ter skozi deklamiranje Prešernovih pesmi in z glasbo nastopile starejše in mlajše generacije Slovencev. Pri tem smo izpostavili pomen negovanja jezika in kulture ter običajev za ohranitev in razvoj slovenstva. Za glasbeni del sta poskrbela Daniel Križ (violina) in Danni Stražar (kitara, petje in povezovanje).

Veseli smo bili, da so se kulturne prireditve udeležili tudi naši prijatelji iz Švedske, ki so izrazili spoštovanje našim skupnim prizadevanjem za ohranitev in razvoj slovenskega jezika in kulture.

Pri tem smo posebej ponosni, da smo lahko na skromen način in ob slovenski pesmi ter ob okušanju slovenskih dobrot, kjer je soproga veleposlanika med drugim pripravila domačo prekmursko gibanico in jabolčni zavitek, okrepili našo pripadnost skupnim slovenskim koreninam in vrednotam.

Op. uredništva: objavljeno z dovoljenjem Slovenskega veleposlaništva v Kopenhagnu in g. veleposlanika Toneta Kajzerja.

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR TONE TOMŠIČ – KONCERTI NA ŠVEDSKEM

V aprilu bo v Stockholmu nastopal Akademski pevski zbor Tone Tomšič, ki ga vodi Jerica Gregorc Bukovec. Nekaterim je dobro poznana, sa je do leta 2011 živela na Švedskem in v zadnjih dveh letih bivanja tukaj delovala kot dirigentka treh zborov v Stockholmu (Komorni zbor KFUMs, Stockholmski komorni zbor in moški zbor, Stockholmski študentski pevski zbor (Stockholms Studentsångare)). Štiri leta je bila umetniška vodja Komornega zbora Ave, od leta 2015 pa je dirigentka APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

Načrt njihovega gostovanja je naslednji: (prvi koncert imajo že v Nemčiji, v Hannoveru)

Ponedeljek, 23. 4. (Hannover)

Ob 19:00 – Koncert (Neustadter Hof und Stadtkirche)

*** KONCERTI NA ŠVEDSKEM ***

Četrtek, 26. 4. – koncert (Uppsala)

Ob 19.00 koncert v Uppsali v cerkvi St Pers kyrka

Petek, 27. 4.

ob 19.30 koncert v Stockholmu, cerkev Adolf Frideriks k:a (središče mesta)

Sobota, 28. 4. – koncert, slovenska maša (Stockholm)

17:00 – Petje pri maši in krajši koncert po njej (Katolska domkyrkan, Medborgarplatsen, Folkungagatan)

Prisrčno dobrodošli na katerega od njihovih koncertov!

KNJIŽNI KOTIČEK – BOKHÖRNAN

Odlomke iz knjižne uspešnica Ogenj, rit in kače niso za igrače, avtorice Milene Miklavčič, smo na predlog Augustine Budja Bencek objavili že v prejšnji številki, tokrat jih objavljamo še nekaj odlomkov, saj so zanimivo branje in vpogled v zgodovino.

Slavka (1930):

»Tako se je zgodilo, da je moj brat pri sedemnajstih šel služiti v Ledine, k nam pa je prišel Jože. Bil je vesel fant, a tudi zelo nagle jeze. Videlo se mu je, da so ga doma razvajali, saj mu nobeno delo ni dišalo. Še najraje je tičal pri dedu, ki je bil tudi vaški kolar. Pozimi je iz lesa izdeloval trinožnike za čevljarje, pručke, zibelke, nočne omarice. Potem se je zagledal v sestrično, ki je pri nas služila. Ker je imela šele trinajst let, je mama nenehno pazila nanjo. Nikomur ni zaupala, ne hlapcu ne Jožetu. Nekoč, ko sta starša malo zadremala, sta oba izginila. Sestrična je kasneje povedala, da ji je Jože hotel pokazati ptička, ki ga bo izrezljal samo zanjo. Žal se je zgodilo neizogibno: sestrična je zaradi kazanja tička zanosila, oče je nagnal Jožeta nazaj domov, sestrična pa je rodila sina, ki sta ga starša že zaradi občutka odgovornosti obdržala in pomagala pri njegovi vzgoji. Jože se za otroka dolgo časa ni zmenil. Po 2. svetovni vojni pa je postal znan kot eden boljših mizarjev daleč naokoli, sina, ki ga ni nikoli priznal, je vzel k sebi v uk in mu pozneje, po upokojitvi, tudi prepustil obrt.«

Pepca 1926):

»Že z devetimi leti sem šla služiti k teti v Celovec. Pred drugo svetovno vojno je tamkajšnja gospoda na stranišču že uporabljala poseben papir, medtem ko smo se doma še zmeraj obrisali s šopom trave ali nastriženim časopisom. Gospe so mi izročile več kosov spodnjega perila in tako sem prvič v življenju nosila spodnje hlače, ki sem jih redno, tako kot je bilo v navadi, menjala ob sobotah, takoj po kopanju. Teta me je naučila, da se moram vsak dan umivati pod pazduho, da ne bo smrdela.

Si predstavljate, kako sem bila nesrečna, ko sem se za osemnajsti rojstni dan vrnila domov. Za mizo sem morala poslušati cmokanje, riganje, trebljenje zob, brisanje umazanih ust s še bolj umazanim rokavom. Ponovno sem jedla iz skupne sklede in v želodcu se mi je obračalo ob misli, koliko druge sline pri tem tudi sama zaužijem. Za prdenje so celo mislili, da je zdravilno, med ljudmi je šel glas, da en prdec odtehta pet zdravnikov. Vsa družina se mi je smejala, ko sem si umivala roke.

Menili so, da si bom zdrgnila kožo in ne bo od nje kaj prida ostalo. Seveda so začeli prihajati tudi fantje, ki bi me radi imeli. Žal mi ni bil nihče všeč, saj se niso znali obnašati, bili so glasni, nasilni v govorjenju, niso kaj prida skrbeli za svojo zunanost. Leta so nezadržno tekla, počutila sem se že staro in zdelo se mi je, da bo treba vzeti prvega, ki se mi bo zdel primeren.

Malo pred tridesetim sem se res poročila s pet let mlajšim, ki je bil ves vesel, ker me je dobil. Končno sem lahko tudi sama v praksi preizkusila nasvete takrat že pokojne tete.

Večkrat mi je položila na srce, da si moškega najlaže ovijem okoli prsta, če ga nagradim, oziroma kaznujem s posteljo. To sem res počela in moram reči, da sem imela krasen zakon. Z leti sem moža celo vzljubila, imela sva sedem otrok, lepo nama je bilo, četudi so mu vsi na vasi govorili, da je šlapa, ker se pokorava babi. Umril je tik pred osamosvojitvijo, še danes mi je žal, da je ni dočakal, pa tako se jo je veselil.«

Marinka (1934):

»V Rakulku sta imeli hišo mati in hči, ki sta bili prvi, za kateri se je vedelo, da nudita spolne usluge za denar. Pri njiju so trkali ugledni moški, ki so se še v šestdesetih letih 20. stoletja tja vozili na obiske v dragih avtomobilih.

Anekdota pripoveduje zgodbo o nekem I. K., ki je o njegovih kvalitetah slišal celo v Ljubljani. Ker je bil del takratne politične elite, ga je v Rakulku pripeljal službeni šofer. Medtem ko je bil šef pri "delu", je možakar v avtu intenzivno razmišljal o sladkih uricah, ki so se dogajale v na pol podrti kočuri. Ko se je šef vrnil, je opazil, da nabreklost med šoferjevimi nogami še ni izginila. Milostno je podrejenemu dovolil, da se gre tudi on olajšat. Menda je bil to prvi primer seksualne korupcije v povojni zgodovini, ko sta se politik in njegov šofer solidarno kurbala na državne stroške.«

Mirko (1932):

»Moj oče je za vsako stvar, ki sem jo naredil, dejal, da je sicer dobro, a bi lahko bilo dosti boljše. Spominjam se, da sva se nekoč z bratom sporekla. Zelo me je prizadel, zato sem se zavlekel na skedenj in jokal. K sebi sem stiskal psa. Naslednji dan je Pazi čudežno izginil. Ko je oče videl, da ga iščem, mi je dejal, da je šel pes od hiše zato, ker je iz mene delal babo. Če ne bi čutil toliko privzgojenega strahospoštovanja do očeta, bi skočil vanj in ga toliko časa tepel, dokler bi bilo v njem še kaj življenja ...«

Lucija (1937):

»Osnovna hrana za dojenčke – kadar je mama izgubila mleko - je bilo kravje mleko. Če je otrok jokal, so mu v cunjo zavezali košček kruha, namočenega v sladkor. Marsikje so kruh namakali tudi v vino, saj je otrok potem lažje spal. Z vinom (teranom) pa so masirali otrokove dlesni, ker so verjeli, da bodo s takšno pomočjo zobje lažje prikukali na dan.

Pri treh mesecih so v mleko že nadrobili kos kruha. Ko se je ta dodobra namočil, ga je mama zajela z žlico, si jo nesla v usta, požvečila in potem s to prežvečeno hrano nahranila otroka. Ko so hranile otroka stare mame ali tete, so počele podobno. To navado so nekatere ženske obdržale še vse do nedavnega. Niti protesti babic in zdravnikov skrajno nehygieničnemu običaju niso mogli do živenga. Marsikatera mamica še danes skrbno polize dudo, preden jo dojenčku da v usta.«

Bernarda (1931):

»Brat Matija in Slavka sta imela že vse dogovorjeno za poroko. Le vina še ni bilo dovolj pri hiši. Pa se odločita bodoči zet in tast, da se ponj odpravita na Dolenjsko. Tam se je fant zagledal v gostilničarjevo hčer in takoj sta se dogovorila, da se vzameta, čeprav sta se šele prvič videla. Ker je bil zal fant, ona pa tudi ni bila napačna, pa še denarja so imeli kot pečka, to ni bilo težko. Čeprav mu je nesojeni tast zagrozil, da ga bo ubil, če ga dobi v roke, ni nič pomagalo. Ostal je na Dolenjskem, oče pa se je sam in še brez vina vrnil domov.

*

Sosedu je na porodu umrla žena, prišel je k moji mami ter jo vprašal, če bi lahko bila njegova. Po treh oklicih sta se vzela. Lahko rečem, da je bil njun zakon zelo srečen in harmoničen. Še na stara leta, ko sta bila že vsa betežna, jo je zmeraj pobožal po roki, ko je odšel od doma.«

Na sestanku krajevnega odbora OF sta si skočila v lase učitelj in nekdanji hlapec. Slednji se je oglasil z besedami, da ni prav, da učitelj postane predsednik odbora, ker da je med vojno sodeloval z Nemci. Učitelj mu ne ostane dolžan, dvigne pest in zakriči: "Ni večjega okupatorja, kot si ti. Vse nas hočeš imeti pod komando, pa še pisati ne znaš." Hlapec je vložil tožbo, a ker je učitelj na sodišču dokazal, da je imel glede nepismenosti prav, je plačal le 1500 dinarjev povprečnine.

Lovro (1946)

"V našem kraju, ki leži na Dravskem polju, so imeli dedje zanimivo navado. Žene, ki so preveč opletale z jezikom, so obesili na hamot (tako se je imenovala vprega za krave, ki je bila obešena na klinu pred hlevom). Kadar je ženska le preveč kričala na pomoč, se je hitro našel kdo, ki je pojasnil: 'Nič, nič se ni zgodilo, le Mico je stari Hrvat dal malo sušit na hamot.' (Hrvat je narečen vzdevek za kmetijo, kmečko ime).

Še danes, če se z vasi sliši kakšno vpitje, ljudje radi rečejo, da to ni nič takšnega, da se le Mica spet suši. "

Mihaela (1930)

"Moja mama je bila splošna zdravnica, a je zaradi pomanjkanja ginekologov vrsto let, tja do 1961, vodila tudi ginekološko ambulanto. Včasih je prišla zvečer domov tako pretrese-na zaradi vsega, kar se ji je v ambulanti primerilo, da je odrinila večerjo, se naslonila na mizo in jokala. Babica, ki nam je kuhala, jo je tolažila, a brez uspeha.

Pripovedovala je, da ji gre ob vsem razvratu, ki mu je dnevno priča, na bruhanje. Ljubljana je bila polna ljudi, ki so želeli čim hitreje zaslužiti in uspeti. Veliko mladih deklet je bilo podobnih Fanči. Za seboj je imela že dva nedovoljena splava, preden jo je mama pregovorila, naj tretjega rodi. Predlagala ji je, naj ga da v posvojitev. Jalovko je hitro našla, Fanči pa se je k njej preselila do poroda. Takoj po rojstvu sina za katerega je dobila denar in zlat prstan,

je izginila, a je čez dobri dve leti spet potrkala na vrata ordinacije. V naslednjih desetih letih ji je mama našla za najmanj tri otroke nove starše. Na podoben način je pomagala še več ženskam."

Zofija (1938)

"V naši vasi sta živela tudi Olga in Slavko. Najprej je pil on, po rojstvu petega otroka je začela piti tudi ona. Če ne bi bilo naše tete, bi ti otroci umrli od lakote. Vsako dan so stali pred vrati- vstopiti se niso upali- in čakali, da nam bo pri jedi kaj ostalo. Četudi smo polizali tako krožnike kot žlice, jih je teta vseeno povabila v kuhinjo, kajti zmeraj je dala na stran nekaj malega tudi zanje. Potem pa se sosedom rodi še šesti otrok in takrat sta se, zmešana, kot sta bila, začela glasno prepirati tudi ponoči. Nemaleokrat se je zgodilo, da je Slavko ženo prijel za lase in jo med kričanjem vlačil po dvorišču. Otroci so se ponovno zatekli k teti, postlala jim je pod pečjo, tako da se domov sploh niso več vračali. Kako je Olga skrbela za dojenčka, živ krst ni vedel. A ker je bilo na vasi zapuščenih otrok precej, se nihče ni dosti sekiral zanj. Konec oktobra, okoli tretje ure zjutraj, pa začne Slavko butati na naša vrata. Bil je čisto zelen v obraz, tresel se je kot šiba na vodi. S še eno sestro sva vstali in se skrivali za tetinim hrbtom, ko je začel razlagati, da se mu je žena obesila za kljuko v štali, še prej pa je punčko zakopala v gnoj. Teta je začela na ves glas moliti, ubogega reveža pa je povabila v hišo. Ni prišel daleč: na pol poti se mu je moralo zavrteti v glavi, padel je naprej in obležal v nezavesti. Ko so Olgo pokopali, je teta začela skrbeti tudi za Slavka. A mu je zabičala, da ga bo z njegovimi otroki vred nagnala domov, če ne bo nehal piti. Ob letu osorej sta se poročila, teta je rodila še tri deklice in z vso gotovostjo lahko rečem, da ji je bil stric Slavko dober mož."

Silva (1931)

"Vsakemu, ki je mojo mamo vprašal, zakaj ima toliko otrok, je odgovorila, da ji jih je toliko, kot jih je Bog dal. Ata, ki je stal zraven, ni nikoli ugovarjal. Dokler je imel samo Boga za konkurenta, se ni jezil. Najmanj pet ali celo šest mesecev na leto je preživel na avstrijskem Koroškem, kjer je garal v tamkajšnjih gozdovih. Ko se je vračal domov, je bil najbolj vesel, če mu je mama skuhala ješprenj, ki ga je imel zelo rad.

Spominjam se, da sem ga tudi jaz zelo težko čakala, saj mi je vsakič prinesel majhen košček čokolade. Stala sem pred njim in se prestopala z ene nogo na drugo, v ustih pa se mi je nabirala slina ob misli na sladko dobroto.

Kar naenkrat pa oče vstane in se zazre v materin trebuh. 'Če prav vidim, se je v moji odsotnosti sam Bog plašuril tod okoli?' je zakričal in mamo butnil v prsi, da se je opotekla proti štedilniku. Še nikoli nisem videla, da bi oče mamo udaril, zato sem se silno prestrašila. Polulala sem se, a tega kot da nista opazila. Napodila sta me ven, in to zelo grobo. Mama je bila prej tepena, preden ji je uspelo dopovedati očetu, da ni nosna, da je bila Marinka, njena sestra tista, ki se je nekje spozabila. Pa si je mama podlagala pouštre, da bi sestro obvarovala sramote. A se oče ni dal omehčati. Fantka, ki ga je sicer rodila mamina sestra,

smo pri nas imeli za svojega, vendar ga oče nikoli ni maral. Pa tudi na Koroško je nehal hoditi. Če so ga vprašali, zakaj, je odgovoril, da se preveč plašurjev mota po vasi."

Petra (...)

"Včasih so imeli dedci navado, da so se otresli kjer jim je ravno od riti padlo.

Bilo je normalno, da smo otroke tudi topli. Treba je razumeti, da smo bili starši živčni, nenehno brez denarja, a z velikimi željami. Za boljši jutri smo se razdajali med fabriko, gradnjo hiše in osebnimi težavami, ki so nastale tudi zaradi pijače. Moj mož je bil, sicer na zunaj tih in neopazen, znotraj ihtav. Včasih se je otrok kar prehudo lotil.

Nikoli si nismo mogli privoščiti kakšnega razkošja. Tudi elektriko smo dobili šele leta 1979. Vodo smo imeli na srečo že od nekdaj svojo. Ko sem že šla v službo, mi tašča ni dovolila, da bi perilo oprala doma, morala sem iti k potoku. To niti ni bil pravi potok, le vodo, ki je curljala iz zemlje, smo ogradili in si na ta način pomagali. Tudi živino smo poleti napajali ob tem studencu, in če ni bilo nikogar blizu, sem se v njem umila in okopala, kajti v hiši nismo imeli kopalnice. Mož se ni maral umivati, rad me je pa ovohaval, ker sem mu po kopanju lepo dišala. Če sva se slučajno zaprla v spalnico, je že prihitela okoli vogala tašča in toliko časa ropotala pred vrati, da sem ji odprla. Mož se je skril v omaro, ker mu je bilo nerodno, da bi mama vedela, da počne tiste reči sredi belega dne. Naj še povem, da gospodinjinskega dela nisem preveč marala. Največkrat sem prakticirala tako, da sem za tri dni skuhala zelja ali žgancev. Tašča je zmeraj nekaj godla in sitnarila, a je bil mož gluha zanjo. Zlasti takrat, ko se je lahko v miru dotikal moje čiste, umite kože. O tem, kaj se dogaja pri nas doma, s sodelavkami nisem govorila. Le z eno ali dvema. Niso bile vse takšne, kot so se kazale, veš. V nekaterih je bilo veliko foušije. Med njimi nisem imela prijateljic, že to veliko pove."

Jerca (1930)

"Poročila sem se z moškim, ki je bil trdno prepričan, da je Bog namenil pamet samo njim, ženske pa so bile na svetu zato, da so moškim stregle in jih ubogale. Za to pa menda niso potrebovale preveč razvitih možganov. Šele potem, ko sem bila stara krepko čez trideset, sem si izborila pravico, da sem lahko šla v službo. Ko sem prejela plačo- takrat smo jo dobivali še na roko- me je mož čakal pred fabriko, izročiti pa sem mu morala vse, do zadnjega dinarja. Nakar mu je prišlo na ušesa, da je v fabriki nekdo nadlegoval ženske, ko so šle na stranišče. Na stopalo si je navezal manjše ogledalce, ter si z njegovo pomočjo ogledoval, kaj so počele za zaklenjenimi vrati. Sredi dopoldneva so me poklicali k vratarju. 'Marš domov!' je zakričal mož. Pa sem morala iti! Šele denarna stiska, ki je družino porinila ob zid tedaj, ko smo se lotili obnove hleva, je pripomogla, da sem spet vzela v roke metlo in za denar čistila po pisarnah Kmetijske zadruge."

IZ DOMAČE LEKARNE

Augustina Budja nam je posredovala zanimivo branje o začimbah in antioksidantih

Kako začimbe odpravljajo želodčne težave:

- Ingver: spravi ga v optimalen tek
- Koromač – komarček, gorčica, janež, piment: spodbujajo izločanje sluzi, koromač je začimba, ki obvlada modrost uravnavanja. Vsi tisti, ki smo zboleli za boleznimi estrogena, ga uživajmo v manjših količinah
- Kardamom: deluje na gibanje želodca, odlična pomoč pri pomanjkanju želodčne kisline
- Bazilika, meta in cimet: pomirijo želodec
- Luštrek in zelena: proti zgagi
- Čili: pospešuje potek prebave in je močan naravni antibiotik. Podobno deluje tudi cimet
- Rožmarin: poveča prekrvavitev želodca in prebudi zaspan želodec
- Meta: hladi želodec. Ingver, čili, poper, cimet, luštrek pa ga grejejo
- Drobnjak: je pa čistilec želodca, pobere ostanke iz telesa.

Kako začimbe zdravijo rane na prebavilih:

- Sol: v kristalih skuri našo sluznico. Priporoča se solna raztopina.
- Luštrek in zelena: s čajem omilimo želodčno kislino
- Rožmarin: poveča prekrvavitev želodca
- Kurkuma: ščiti želodec pred razjedo
- Kumina: deluje na celotno prebavo in uničuje trdovratne bakterije
- Bazilika: blagodejno deluje na razjedo
- Janež, klinčki, komarček: pospešujejo izločanje bikarbonate raztopine, ki zaščitijo želodčne stene.
- Bazilika, ingver, rman, žajbelj, kardamom, kumina, origano, majaron, meta, melisa, pelin, peteršilj: vse začimbe so koristne za želodec.

Čaji za ustavljanje driske:

- Klinčkov: 4 klinče poparimo z 2-3 dl vode, pustimo pokritega stati 10 minut in ga spijemo
- Cimetov čaj: pol žličke zmlatega cimeta poparimo 2-3 dl vode, pustimo pokritega stati 10 minut in ga spijemo
- Čebulji čaj: pest čebulnih listov zavremo in pustimo stati 10 minut, precedimo in popijemo 3 krat na dan
- Žajbljev čaj: 2-3 dl kropla poparimo žlico zelišča, pustimo stati 5 minut, precedimo in popijemo.

Kako začimbe pomagajo uravnati holesterol in trigliceride:

- Več piti: eden razlogov je dehidracija
- Izločiti degenerirana živila: hitra hrana pogreta v mikrovalovnih pečicah. Homogenizirane maščobe ...
- Česen: uravnava holesterol in krvni tlak – uživati ga vsaj pet tednov
- Čemaž: blagodejno vpliva na ožilje, čisti kri in znižuje holesterol

- Čebula: znižuje krvni tlak in holesterol
- Čili: širi ožilje
- Ingver: znižuje holesterol in je zakladnica vitaminov in mineralov
- Kumina: zmanjšuje trigliceride in znižuje holesterol – tudi v primeru sladkorne bolezni
- Kurkuma: upočasnjuje dvig holesterola in ga s poglavitno sestavino žolča zapusti, tako ga je manj v krvnem obtoku
- Peteršilj: močan antioksidant

Kako začimbe uravnavajo sladkor:

- Koriander: spodbuja proizvodnjo prebavnih encimov in pomaga trebušni slinavki.
- Kurkuma: je prav tako v pomoč, saj sodeluje pri razgradnji ogljikovih hidratov. Zato jo je treba dodajati: rižu, krompirju in testeninam.
- Borovnice, česen, ingver, klinčki, koriander, kumina, lovor, čebula in mirta: popravljajo napake pri uživanju rafiniranih živil z visokim GI.
- Cimet: pomaga trebušni slinavki lažje opraviti z velikimi količinami sladkorja v krvi. (umešamo ga v jogurt, mlečni riž, puding, kreme ...)
- Kumina: pomaga pri okvari ledvic, ki jih povzroča sladkorna bolezen. V dveh mesecih uživanja kumine, se zmanjša sladkor v krvi in beljakovine v urinu.
- Peteršilj: krepi ledvice v primeru sladkorne bolezni, preprečuje poškodbe na jetrih.
- Česen: znižuje raven sladkorja.

Kako začimbe krepijo in zdravijo jetra:

- Pegasti badelj: obnavlja jetra. Semena pegastega badlja zmeljemo z mlinčkom za poper in popoprmo enolončnice ali juhe
- Česen in čemaž: jetrom olajšata čiščenje težkih kovin.
- Kurkuma: je močan antioksidant, ki ščiti celice pred strupi. Pomaga jetrom proizvesti večje količine žolča, kar žolčnik ožame in tako počistimo strupe.
- Klinčki: antioksidant, ki zaustavlja kandido in s tem preprečuje jetrnega raka in varujejo jetra.
- Rožmarin in česen: pri raku jeter, ki ni v večjem obsegu.

Kako začimbe krepijo in zdravijo žolčnik:

- Rožmarin (alkoholna tinktura iz mladih vejic) in česen: delujeta na izločanje žolča.
- Kurkuma: pomaga prazniti žolčni mehur – jemljemo jo ob mastni hrani
- Sivka: prav tako pospešuje izločanje žolča.
- Majaron in bazilika: lajšata presnovo maščob.
- Zdravilo Rowachol: v nekaj mescih raztopi žolčne kamne po naravni poti.
- Pri žolčnih težavah: pomaga tudi žlička švedske gorčice, požirek encijana ali brinovca.

Kako začimbe pomagajo pri napenjanju:

- Stročnice: če želimo stročnice narediti še bolj prebavljive je namakanje 24 ur, jih operemo in postimo pokrite še en dan. Kuhamo jih z lovorjem listom. Stročnice vedno damo v mrzlo vodo in kuhamo brez soli. Na koncu posolimo in dodamo začimbe: šetraj, majaron, bazilika, meta, timijan, čili ... V makrobiotiki jih kuhajo z algami kombu.

- Zeljne jedi: kumina je močan antibiotik in se tu izkaže dobro. Dodamo jo v času kuhanja, za boljšo aromo jih lahko stremo. H kuhanemu zelju se dodajo klinči.
- Buče: janež, komarček. Lahko pa uporabimo tudi čaj proti napenjanju.
- Kruh: mešanica semen: kumina, koper, koriander in koromač.
- Kumarice: koprca, šetraj, semeni pastinaka. Lahko pa juh podušimo ali skuhamo namesto bučk.

Kako začimbe odpravljajo rakaste celice:

- Začimbe so močni antioksidanti (v 2 g cimeta ji je toliko kot v 250 g jabolk ali dušenega brokolija)
- Mnoge začimbe imajo protivirusne lastnosti
- V študijah je ingver izkazal zelo citostatično in citotoksično delovanje na rakaste celice, kar pomeni, da je zaviral njihovo rast.
- Zelena je odličen regeneratorski telesni, ko gre za bolezni – raka. Deluje protitumorsko, enako kot rožmarin.
- Proti rakavo delujejo tudi klinčki.
- Kardamom in kumina preprečujeta rast tumorja na debelem črevesju.
- Kurkuma sproža samomor rakastih celic posebno na prebavnem traku, kjer pride z njimi v stik.
- Peteršilj se je izkazal pri raku pljuč.
- Timijan eden najboljših antibiotikov in je v veliko pomoč pri raku. Žajbelj se je izkazal pri jetrnem raku in levkemiji.

Kako začimbe pomagajo pri menstrualnih težavah:

- Nepravilnosti delovanja ženskih organov: za krepitev in regeneracijo maternice – Matični mleček. Nekateri si pomagajo z Maco. Maternico pa krepi šetraj, vendar ga ne smemo jemati med nosečnostjo.
- Če bolečino izzove krč organov: gladke mišice mehča meta, ki omogoča lažji prehod krvi.
- Preveliki kosi, pregosta kri, krvni strdki: Lahko je kriva dehidracija. Tu pomaga ingver, ki reči kri, deluje proti slabosti, protivnetno in protibolečinsko. Pomagajo pa še druge vroče začimbe: rožmarin, vrtni šetraj in majaron.
- Če so menstruacije preobilne: maternico krepi tudi žajbelj, ki deluje na uravnavanje hormonov in posreduje, če me menstrualni cikel prekratek.
- Če so menstruacije prešibke: tu pomaga cimet, ki na splošno pospešuje prekrvavitev. Kumina krepi menstruacijo in sprošča krče. Pri krčih pomaga tudi korenina peteršilja.
- Če zamuja: pomaga luštrek.

Kako začimbe vplivajo na dojenje:

- Bazilika: spodbuja proizvodnjo mleka, deluje pa tudi na morebitne blokade, stresa, strahu, kateri lahko povzročata težave pri izločanju mleka.
- Janež: Spodbuja ustvarjanje materinega mleka

- Koper: spodbuja proizvodnjo mleka, ter preventivno deluje proti kolikam.
- Koromač: neposredno spodbuja proizvodnjo mleka, (nosečnice morajo biti zelo zmerne pri jemanju koromača)
- Kumina: spodbuja proizvodnjo mleka, saj sprošča gladke mišice in krepi žile, ki se lahko razširijo v času nosečnosti.
- Majaron: poveča prekrvavitev maternice, blaži krče in spodbuja proizvodnjo mleka. Lajša težave PMS in vpliva na delovanje živčevja.

Kako začimbe zvišujejo spolno moč:

kar tudi pomeni pomoč ledvicam in dvig življenjske energije

- Zaradi nakopičene hladne energije upade zanimanje za spolnost. Zato so potrebne tople začimbe, vendar potrebujemo tudi vlago.
- Cimet: izboljšuje gibljivost spermatozoidov.
- Ingver: dviga energijo in regenerira ter s tem dvigne libido.
- Čili: ustvarja dobro počutje, saj peče, vendar lahko poškoduje prebavila.
- Luštrek: dviga energijo ledvic in spodbuja delovanje sečil in rodil, prav tako spodbuja spolni nagon.
- Janež: topla začimba krepi vse organe, priporočena pri impotenci in razdražljivem mehurju.
- Šetraj: preprečuje prezgodnji izliv sperme.
- Ginseng: so uporabljali za dvig spolne moči, kot moški, tako ženske.
- Palmeta jagode: najdeno jih v zdravilih za prostatu.
- Matičen mleček: regenerira telo, povečuje nastanek sperme in krepi libido.
- Majn blokad, več užitka.

Katere začimbe nosečnice naj ne bi uživale:

- Bazilika: spodbuja krčenje maternice, sproži izostalo mesečno perilo.
- Ingver: nosečnice se morajo držati varnih količin, saj preveč pospešijo cirkulacijo in lahko pride do splava
- Janež: pri nosečnicah ob velikih količinah deluje na žleze in lahko povzroči splav
- Koromač: Previdnost prekomernega uživanja pri nosečnicah – spodbuja maternico. Je varna, če jo dodamo jedem
- Lovor: Ni priporočljiva uporaba med nosečnostjo
- Luštrek: Ni priporočljiva uporaba med nosečnostjo
- Origano – eterično olje: Povzroča pa krčenje maternice, nosečnice naj ga ne bi uživale
- Pehtran: Izogibati se ga morajo nosečnice
- Rožmarin: Nosečnice ga ne uporabljajo!

- Šetrjaj: Ni primerno v nosečnosti, ker pospešuje prekrvavitev maternice
- Zelena: Izogibati se je morejo nosečnice
- Žajbelj: Nosečnice lahko uživajo čaj, vendar le kratek čas

Začimbe za preveč in premalo želodčne kisline:

S starostjo ima nas večina bolj premalo želodčne kisline kot pa preveč, le občutek je tak, kot da je imamo preveč. Pa poskusimo s spodnjimi začimbami in dobimo odgovor.

Za preveč želodčne kisline: Triplat, listi zelene, luštrek

Za premalo želodčne kisline: Piment, kumina in kardamom.

Antioksidanti

<http://www.zazdravje.net/razkrivamo.asp?art=256>

Mednarodno uveljavljeni standard za meritev antioksidativnih potencialov živila se izraža v enotah ORAC (Oxygen Radical Absorbance Capacity), ki sta jih razvila Nacionalni inštitut za staranje in Nacionalni inštitut za zdravje (NIH) v ZDA.

Vrednosti ORAC so izražene v mikromolih Trolox Ekvivalenta na sto gramov testiranega vzorca. To je zelo pomembno upoštevati, ker različna živila, zelišča in začimbe uživamo v zelo različnih količinah. Tako, na primer, lahko na dan zaužijemo le gram kakšne začimbe, ovsenih kosmičev ali kakava pa lahko zaužijemo bistveno več. Zato bo pri oceni realnega vnosa vaša razpredelnica najboljših antioksidantov zagotovo videti drugače.

Več antioksidantov – več energije!

Kdor je poskusil, ve – antioksidanti v telesu delujejo kot poživilo, ki nam hitro dvigne energijo. Od kod takšno delovanje in kako ga lahko sprožimo po potrebi?

Antioksidanti delujejo na različne načine. Nekateri že v času presnove nevtralizirajo proste radikale in tako preprečijo, da bi nam lahko škodili. Drugi delujejo bolj kot „telesni stražarji“ – varujejo celice od znotraj in se po potrebi „žrtvujejo“, da bi jih ohranili. Tretji pa so bolj podobni službi prve pomoči, ki celicam pride na pomoč, ko so napadene.

Vsakič, ko antioksidanti preprečijo „teroristični napad“ prostih radikalov in v kali zatrejo verižni odziv, v katerem bi se lahko poškodovalo veliko naših celic, ohranjamo dragoceno energijo za druge naloge. Namesto da bi popravljali škodo in preštevali „mrtve“ celice, lahko počnemo kaj bolj prijetnega!

Veliko ljudi se ukvarja z delovanjem antioksidantov. Na trgu se pod tem imenom ponuja vse več izdelkov različne kakovosti in cene. Malo ljudi pa se zaveda, da so najboljši antioksidanti nadvse dosegljivi in pogosto celo brezplačni.

Kot najmočnejši antioksidanti na svetu tako slovijo klinčki, cimet, origano, kurkuma, seme kumine, peteršilj in bazilika (seznam ORAC). Vsaj polovico lahko gojimo brez težav.

Da boste lažje razumeli, o kakšnih močeh govorimo, si oglejte nekaj primerjav med zele-
njavo in začimbami.

Če pustimo na strani moči, ki jih je mogoče izmeriti po metodologiji ORAC, poznamo še veliko drugih začimb, ki znajo zelo spremeniti naše počutje. Žafran, koromač, črna kumi-
na, vrtnica in pelin (vse so natančno predstavljene knjigi „Ščepec Védenja“) so sposobne
dramatičnega vpliva na naše hormone in posledično tudi na naše počutje. Če jih znate
pravilno uporabiti, se lahko že v pol ure iz „sive miške“ prelevite v razcvetelo rožico.

Dobra živila proti depresiji

Kakav

Če uživate ekološko pridelani kakav, ki ni obremenjen s težkimi kovinami, bo ta prispeval
k povečanju mentalne jasnosti v vaši glavi in spodbujal izločanje hormonov, ki ustvarjajo
dobro počutje.

Ob tem zagotovo pomaga tudi dejstvo, da je kakav zakladnica železa (vsebuje ga dvakrat
več od mesa) in magnezija, ki sodeluje v vsaj 300 procesih v telesu.

Maca

Za maco je dokazano, da prispeva k zmanjšanju občutkov nemoči, obenem pa izboljša spo-
min in poviša raven energije v telesu. Ker deluje skozi uravnavanje hormonskega sistema,
zagotovo tudi v tem leži del skrivnosti njenih učinkov.

Banane

Banane vsebujejo melatonin, hormon, ki je nujen za uravnavanje zdravega spanca. Prav
tega ljudem, ki trpijo zaradi depresije, pogosto primanjkuje. Obenem banane vsebujejo
tudi aminokisliline, ki jih možgani uporabijo za uravnavanje razpoloženja.

Semena in oreščki

Kot ste že prebrali, ima naša zaloga omega 3 maščobnih kislin velik vpliv na splošno po-
čutje. Več omega 3 bo tudi delovanje možganov in živčnega sistema prestavilo v višjo
prestavo in ju obvarovalo pred morebitnimi poškodbami. Zato uživajte več orehov ali ore-
hov pekan, sveže zmleta lanena semena, konopljina semena ali olja iz navedenih semen
in oreščkov.

Veliko raziskav dokazuje, da je naše počutje zelo odvisno tudi od stanja vitamina D3 v
telesu ter od zalog vitaminov iz skupine B (zlasti vitaminov B2, B6 in B12). Zato velja ob
„temačnem“ počutju povečati vnos živil, ki jih vsebujejo, ali jih zaužiti v obliki naravnih
prehranskih dopolnil.

Vse vrednosti, opise in slike živil najdete v izvirniku na: [http://oracvalues.com/sort/
orac-value](http://oracvalues.com/sort/orac-value)

Vrednosti so lahko različne, ker je odvisno od samega podnebja, zemlje, vremena ...

NEKAJ ZA OTROKE – NÅGOT FÖR VÅRA MINSTA

Kaj delajo polhi pozimi,
ko hrib in breg pokrije sneg,
kaj delajo polhi pozimi?
Spijo, spijo, glej tako!
Kaj delajo žabe pozimi,
ko hrib in breg pokrije sneg,
kaj delajo žabe pozimi?

Spijo, spijo, glej tako!
Kaj delajo ježi pozimi,
ko hrib in breg pokrije sneg,
kaj delajo ježi pozimi?
Spijo, spijo, glej tako!
Kaj dela pa medved pozimi,
ko hrib in breg pokrije sneg,
kaj dela pa medved pozimi?
Spi, spi, glej tako!

RECEPTI – RECEPT

Jota

Sestavine (za 4 osebe)

- 500 g kislega zelja
- 200 g krompirja
- 300 g rjavega fižola
- 1 žlička soli
- 2 lovorjeva lista
- 5 zrn črnega popra
- 20 g moke
- 1 čebula
- 3 stroki česna
- 2 klobasi

foto: <https://www.coolinarika.com/recept/kraska-jota/>

Priprava:

1. Dan zatem fižol najprej 15 minut kuhamo v vodi, v kateri se je namakal še od prejšnjega dne, nato pa zamenjamo vodo in fižol kuhamo še 30 minut. Fižol mora ostati malo trši, saj ga kasneje dodamo še v jota, in se ne sme prekuhati. Solimo ga šele takrat, ko je kuhan!
2. V kozico stresemo kisló zelje, dodamo lovorjev list, sol in nekaj zrn črnega popra. Pri-lijemo vodo in kuhamo približno 50 minut. Kuhano zelje odcedimo, pet žlic tekočine pa prihranimo.
3. Olupimo krompir, ga operemo in zrežemo na manjše koščke. Stresemo ga v kozico, zali-jemo s hladno vodo, solimo in kuhamo 15 minut. Kuhano krompir odcedimo.
4. V večji lonec stresemo kuhan fižol z vodo in dodamo odcejen krompir ter kisló zelje (in prihranjeno tekočino). Po potrebi dosolimo in vse skupaj kuhamo še deset minut. V kozici zavremo vodo za klobaso in jo kuhamo 15 minut. Po želji klobaso prebodemo, da iz nje izteče tekočina.
5. Klobaso zrežemo na kolobarje. Čebulo in česen olupimo ter sesekljamo. V ponvi popra-žimo čebulo, potresemo z moko in dodamo klobaso ter česen. Vse skupaj dobro premeša-mo. Mešanico primešamo že kuhani joti in postrežemo.

Crème fraîche torta

Sestavine za podlago iz krhkega testa:

- 250 g moke
- 80 g sladkorja
- 100 g masla
- 1 vaniljev sladkor
- 1 pecilni prašek
- 1 žlica kisle smetane (Crème fraîche)
- 1 jajce

Sestavine za Crème fraîche kremo:

- 2 vaniljeva pudinga
  - 500 ml mleka
  - 150 g sladkorja
  - 800 g Crème fraîche ali kislja smetana
- Potrebujemo še:
- 500-550 g jagodičevja
  - 1 preliv za torte

Postopek priprave Crème fraîche torte:

1. Vse navedene sestavine zamesimo v testo. Zavijemo ga v folijo in postavimo v hladilnik za približno 1 uro.
2. Medtem pripravimo tortni pekač s snemljivim robom, ki naj bo premera 26 cm. Šlo bi tudi s pekačem premera 28 ali 24 cm.
3. Pekač dobro premažemo z maslom in pomokamo. Odvečno moko stresemo stran.
4. Ohlajeno testo razvaljamo na debelino 1 cm in razporedimo po pekaču. Za dno je najlažje, če izrežemo krog in ga položimo v pekač. Pri robovih pa razvaljajmo na manjše trakove, ki jih z rokami potisnemo ob robove. Če se kje raztrga samo dodamo nov kos in s prsti potlačimo.
5. Sledi priprava kreme. Od 500 ml mleka vzamemo 150 ml in jih zmešamo s pudingoma in sladkorjem.

6. Nato v preostalem mleku skuhamo puding, kot se kuha klasičen vaniljev puding.
7. Ko se puding zgosti, ga odstavimo s štedilnika in še v vročega zmešamo Crème fraîche. Z metlico mešamo tako dolgo, da ni več grudic in da nastane enotna zmes.
8. Kremo vlijemo v pekač, ki smo ga predhodno obložili s testom.
9. Po vrhu kreme stresemo jagodičevje. Če uporabimo zamrznjeno, ga prej odtajamo, sok odtajanega sadja pa lahko uporabimo za preliv.
10. Pečemo 70 minut na 170°C.
11. Med peko bo Crème fraîche torta malo narasla, ampak ne skrbite, saj med hlajenjem spet "pade dol".
12. Ko je pečena, jo vzamemo iz pečice in najprej ohladimo na sobni temperaturi, šele nato jo postavimo v hladilnik. Najbolje da preko noči.
13. Naslednji dan pripravimo preliv za torte po navodilu na embalaži. Jaz sem uporabila sok odtajanega jagodičevja ter malo vode, tako da je imel preliv lepo temno rdečo barvo in aromo po jagodičevju. Lahko je narejen tudi samo iz vode ali pa katerega drugega soka.
14. Torto še za približno 30 minut postavimo v hladilnik, da se preliv strdi.
15. Crème fraîche torto previdno odstranimo iz pekača ter jo po želji še okrasimo.

Foto: <https://recepci.com/mileram-torta-kremasto-savrsenstvo-okusa/18799/>

V SPOMIN – IN MEMORIAN

Žalostno je tudi, kadar izvemo, da je nekdo zaradi starosti ali bolezni nas zapustil.

1. februarja smo se v Gamla Torslanda kyrka poslovili od Veronikinega sina Janeza Slebiča, starega 64 let na. Bil je učitelj, poučeval je na Munkebäcksgymnasiet, Schillerska in nazadnje na gimnaziji Angeredsgymnasiet. Bil je priljubljen učitelj in je imel veliko prijateljev. Tekmoval je v nogometu, badmintonu, triatlonu, tenisu, smučanju in nazadnje še v golf.u Leta 2016 je izvedel, da ima tumor na možganih in zadnje časa življenja je prebil na Kålltorps Hospice. 2. januarja letos je Janez mirno zaspal v krogu svojih najdražjih.

8. februarja smo se poslovili od Danijele Kociano v kapeli Fridhems. Dočakala je lepo starost 84 let. Rojena je bila v Mariboru. Večkrat smo se srečali na Angereds torg (tudi s pokojnim Jožetom) in poklepetali. Bila sta dobre volje, a kaj, ko bolezen nikomur ne prizanesa.

Vsem svojim, otrokom, prijateljem izražamo naše sožalje.

Pri obeh pogrebih je bil oficiant gospod Zvone Podvinski.

Zadnje slovo od Janeza Slebiča

& Danijele Kociano

Novico je posredoval Slovenski dom iz Göteborga

JEZIKOVNE ZANIMIVOSTI - Kje vse gučijo prleško?

Prispevek je posredovala Augustina Budja Bencek, vir: <https://www.prlekija-on.net/lokalno/15427/kje-vse-gucijo-prlesko.html>

Pri narečjih se hitro zgodi, da ima že vsaka vas svoj jezik, kjer tudi prleščina ni izjema, saj se govorica od vasi do vasi spreminja

Prleško narečje

Slovenščina ima med vsemi slovanskimi jeziki največ narečij, več kot 40 (nekateri raziskovalci slovenski jezik delijo v še več manjših narečnih skupin), ki jih razdelimo v sedem narečnih skupin: gorenjsko, dolensko, štajersko, koroško, primorsko, rovtarsko in panonsko, kamor spada tudi prleško narečje. V panonski skupini so še poleg prleškega, haloško, prekmursko in slovenskogoriško narečje. Prleki zase tudi rečemo, da gučimo, ne govorimo.

Meje med narečji niso ostre, zanje pa je značilno, da se govorijo le na določenih območjih. Hitro se tudi zgodi, da ima že vsaka vas svoj jezik, kjer tudi prleščina ni izjema, saj se govorica od vasi do vasi spreminja. Ker so narečja v Sloveniji tako zelo raznolika, tudi ni nič nenavadnega, da se med seboj dva Slovence ne bosta najbolje razumela. Recimo v pogovoru med Prekmurcem in Primorcem bi v veliko primerih potrebovali »podnapise« za oba sogovornika. Prleki recimo tudi v večini primerov ne razumemo prav dobro niti svojih sosedov, Prekmurcev.

Znanstveno preučevanje slovanskih narečij se je začelo pred 160 leti, ko je Rus Izmail Sreznjevski napisal razpravo o slovanskih narečjih, danes pa slovensko narečje preučujejo na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša. Prvo klasifikacijo narečij, kot jo poznamo danes, je leta 1931 naredil Fran Ramovš. Spodaj si lahko ogledate prostorsko razporeditev sedmih narečnih skupin.

Prleško narečje

Po klasifikaciji narečij, kot jo poznamo danes, prleško narečje tako na vzhodu meji na reko Muro, na severu do Radencev in meji na slovenskogoriško narečje, na zahodu zajema tudi

Ptuj, Kidričevo in Majšperk ter na jugu meji na Haloze oz. haloško narečje. Glavni preučevalec prleškega narečja je bil Rudolf Kolarič, prleško narečje pa se deli še na več govorov: Spodnjeprleški (vzhodno od črte Ormož-Ljutomer), Srednjeprleški (spodnje Ptujsko polje med rekama Pesnica in Ščavnica), Kujleški (kuj - takoj, med Dravinjo in Dravo in na Zgornjem Ptujskem polju) ter Zgornjeprleški (severno od Ptuja med Pesnico in Dravo).

V tem območju, ki ga zajema prleško narečje, pa ni ravno nujno, da se bodo prebivalci izrekli za Prleke oz. da zase rečejo, da gučijo prleško, saj je v Sloveniji veliko predelov, kjer ljudje čutijo drugačno pokrajinsko pripadnost, kot se imenuje njihovo narečje. Tudi prleško pri tem ni izjema.

Spodaj pa še kot zanimivost vsebina sporočila, ki je krožila po internetu že pred leti, kako v različnih narečjih zveni povedan stavek. Po prleško bi ga recimo v različnih krajih zapisali različno, tudi v Ljutomeru, ki velja za središče Prlekije, bi ga zapisali nekoliko drugače. Preverite lahko tudi naš prleški slovar.

Prostorska razporeditev sedmih narečnih skupin, vir: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Knjižno slovensko:

1. Danes sem si kavo preveč sladkala.
2. Zakaj me kličeš, ko sprehajam psa?
3. Si videl, kako se maček sprehaja po strehi?
4. Včeraj se je en starejši gospod vrgel s strehe.

Po mariborsko:

1. Joj, kak s'n si toti kafe danes fejst pocukrala, čuj.
2. Kaj mi te težiš ko s'n glih s pesom vuni?
3. Glej si ti totoga mačka kak on po strehi hoi.
4. Čuj, včerej se je en stari s strehe dol fučno.

Ljubljana - japijevski srednješolčki:

1. Dons sm si kofi čist ful pošugrala.
2. Kva me kolaš lih k doga wokam?
3. A si vidu keta kok po rufu klajmba?
4. Učer se je en oldi z rufa skenslu.

Ljubljana - slengovsko:

1. Dons sm si kavico u ibr preveč cukrala.
2. Kva moriš k psa šetam?
3. A si vidu mačka kva ga pu strehi pleza, mudel, ne prbiji!
4. Učer se je en stari s strehe ruknu.

Po koroško:

1. Matr sn s swadek kafe naredwa.
2. Ka težiš ko sn s paso zuna?
3. As vidu mačko gr u lufto?
4. Učera se je edn s strehe bk spraju.

Po prekmursko:

1. Gnes san si kavo preveč pocukrala.
2. Zakoj me zovejš glij te gda psa šejtan?
3. Si vido kak se maček šejče gor po streje?
4. Včeraj se je en stare doj s streje vrgo.

Po prleško:

1. Gnes sen si kofe vūnta preveč pocukrala.
2. Čūj, ka me zoveš, gli te kda pesa sprehojan?
3. Si vida mačoka, kak se po streji sprehoja?
4. Fčera se en stori s strehe fukna.

Gorenjsko:

1. Dons sm s'kofe čist preveč ucukrowa.
2. Zakuga me kličeš lih k psa sprehajam?
3. A s'vidu mačka k pu streh pleza.
4. Učer sej en ta star s strehe fuknu.

Kraški prevod:

1. Joj, ma kej je dns tu kafe t'ku sltku!
2. Kej me hnjav's lih ku sm wnh s p'sm!
3. Kej si vidu mačku, ku je šla nan đjro po strjhi?
4. Učjra j an n'wnč skwaču ss strj'he.
2. Kej me hnjav's lih ku sm wnh s p'sm!
3. Kej si vidu mačku, ku je šla nan đjro po strjhi?
4. Učjra j an n'wnč skwaču ss strj'he.

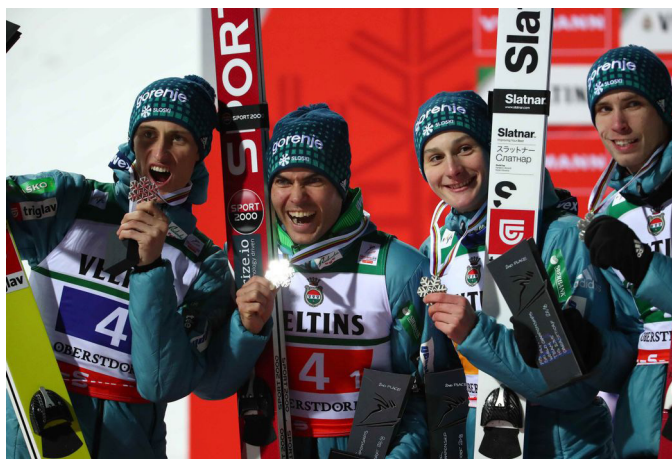
Slovenski letalci srebrni v Oberstdorfu!

Slovenija je na svetovnem prvenstvu v poletih v Oberstdorfu osvojila srebrno medaljo. Jernej Damjan, Anže Semenič in brata Prevc so zaostali le za Norvežani.

Po ne preveč uspešnem nastopu na posamični tekmi je slovenska četverica zablestela zadnji dan prvenstva in osvojila tisto, o čemer je pred odhodom v Oberstdorf govoril trener Goran Janus - medaljo. Obrisi velikega uspeha so bili začrtani že v prvi seriji, ko je bila Slovenija že takoj za Norveško, v finalu pa Jernej Damjan, Anže Semenič ter Domen in Peter Prevc niso naredili prav nobene napake.

Najprej je Jernej Damjan pri 220 metrih pristal v telemark in napovedal, da Slovenija ne misli izpustiti iz rok drugega mesta. Anže Semenič je bil še pol metra daljši, zelo dobro pa je svoje delo opravil tudi Domen Prevc (216,5 metra) in Poljska, ki je na tretjem mestu zamenjala Nemčijo, je zaostajala 40 točk, kar je pomenilo 34 metrov. Peter Prevc bi moral narediti res veliko napako, da bi Slovenija izgubila medaljo, kar se ni zgodilo. Srebrno medaljo je v težkih razmerah (14,5 točke dodatka) potrdil s poletom, dolgim 193,5 metra, in veselje se je začelo.

<http://www.rtv slo.si/sport/novice/slovenski-letalci-srebrni-v-oberstdorfu/443721>
(foto: Reuters)

Prispevek je posredoval Alojz Macuh, vir: <http://www.rtv slo.si/sport/novice/slovenski-letalci-srebrni-v-oberstdorfu/443721>.

Slovensko GLASILO – Slovenska BLADET

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige
Box 145, 731 23 Köping
www.slovenskazvezasvedskem.com

Predsednik / Ordförande: Alojz Macuh; slovenska.riksforbundet@gmail.com

Telefonska številka: +46 (0) 736003092

NASLOVI – ADRESSER

KLUB KULTURE SLOVENIJA

Preds: Karli Zunko
c/o Karli Zunko,
Norra Torggatan 17, 640 30 Hälleforsnäs
slovensko.drustvo@gmail.com

IVAN CANKAR

Preds. Ivan Zbasnik, 035- 21 12 94
Meteorvägen 17, 302 35 Halmstad
il.zbasnik@bahnhof.se

SD SIMON GREGORČIČ

Preds. Alojz Macuh,
Scheelegatan 7, 731 32 Köping
aa.macuh@gmail.com
<http://antonbreznik.wixsite.com/simon>

KD SLOVENIJA

Preds. Janez Rampre, 073-344 95 27 Vall-
movägen 10, 293 34 Olofström
janez.rampre@oktv.se

SLOVENSKI DOM

Preds. Jože Zupančič, 031-98 19 37
Parkgatan 14, 411 38 Göteborg
marianne.ratajc@byggnads.se

SLOVENSKO VELEPOSLANIŠTVO

Amaliegade 6, 2. Floor
1256 Köpenhamn, Danmark
Tel: 0045 33 73 01 20, 0045 33 73 01 22
vkh@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Preds. Lado Lomšek, 031-46 26 87
c/o Lomšek
Stora björn 33, 415 16 Göteborg
ladolomsek2@gmail.com

SD PLANIKA

Preds. Rudolf Belec, 040-21 80 48
Mobilni telefon: 0709-535401
V:a Hindbyvägen 18, 214 58 Malmö
kontakt@planika.se
www.planika.se

SD STOCKHOLM

Preds. Rok Ogrin
C/O Kisovec
Rosendalslinga 3, 186 33 Vallentuna
slovdrustvo.stockholm@gmail.com
[http://slovenskodrustvostockholm.
weebly.com/](http://slovenskodrustvostockholm.weebly.com/)

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

Preds. Avgušтина. Budja
C/O Bencek-Budja
Hantverkarg. 50, 261 52 Landskrona
gustibudja@gmail.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14, 411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 0708278757
zvone.podvinski@rkc.si

Tisk/tryck: Grafika Gracer d.o.o., Celje, Slovenija/Slovenien

